

KONFERENČNÝ ZBORNÍK / CONFERENCE PROCEEDINGS
15. MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA / 15TH INTERNATIONAL
CONFERENCE

**ETICKÉ MYSLENIE MINULOSTI
A SÚČASNOSTI (ETPP 2016/15)**

Etika v škole – minulosť a prítomnosť

**ETHICAL THINKING
PAST & PRESENT (ETPP 2016/15)**

Ethics in School – Past & Present

Eds. Viera Bilasová & Vasil Gluchman

**Prešov
Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove
2016**

Názov: ETICKÉ MYSLENIE MINULOSTI A SÚČASNOSTI (ETPP 2016/15)

Etika v škole – minulosť a prítomnosť

Title: ETHICAL THINKING – PAST & PRESENT (ETPP 2016/15)

Ethics in School – Past & Present

Editori/Editors: Viera Bilasová
Vasil Gluchman

Edícia/Book Series: Opera philosophica

Garantka edície/Executive Editor: prof. PhDr. Oľga Sisáková, CSc.

Recenzenti/Reviewers: doc. PhDr. Ján Čipkár, CSc.
doc. PhDr. Marián Palenčár, CSc.

© Viera Bilasová – Vasil Gluchman (eds.), 2016

© Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2016

Zborník obsahuje príspevky prijaté medzinárodným vedeckým výborom konferencie. Autori sú zodpovední za obsah príspevkov. / This book includes abstracts and full papers accepted by International Scientific & Review Committee. Authors are responsible for the contents.

Konferenčný zborník je výstupom z riešenia grantových úloh KEGA 005PU-4/2014 *Nové výzvy pre učiteľa etickej výchovy v 21. storočí* a KEGA 011PU-4/2015 *Vysokoškolská učebnica dejín etického myslenia na Slovensku I.* / This book is supported by the KEGA Agency, research projects KEGA 005 PU-4/2014 *New Challenges of Teacher of Ethical Education in the 21st Century* and KEGA 011 PU-4/2015 *Handbook "History of Ethical Thinking in Slovakia"*.

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani žiadna jeho časť sa nesmie reprodukovat', ukladať do informačných systémov ani inak rozširovať bez predchádzajúceho súhlasu majiteľov autorských práv. / All rights reserved. No part of this book covered by the copyright hereon may be reproduced or copied in any form or by any means without written permission from the publisher and editors.

ISBN 978-80-555-1631-8

ORGANIZÁTORI KONFERENCIE

Prešovská univerzita v Prešove (Slovensko)
Masarykova univerzita Brno (Česká republika)
Karlova univerzita v Prahe (Česká republika)
Universytet Rzeszowski, Rzeszów (Poľsko)
Universytet Zielonogórski, Zielona Góra (Poľsko)

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ VÝBOR KONFERENCIE

Prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc.
Prešovská univerzita v Prešove (Slovensko)
Prof. PhDr. Viera Bilasová, CSc.
Prešovská univerzita v Prešove (Slovensko)
Prof. PhDr. Petr Jemelka, Dr.
Masarykova univerzita Brno (Česká republika)
PhDr. Wendy Droženová, PhD.
Karlova univerzita v Prahe (Česká republika)
Prof. dr. hab. Grzegorz Grzybek
Universytet Rzeszowski, Rzeszów (Poľsko)
Prof. dr. hab. Stefan Konstanczak
Universytet Zielona Góra (Poľsko)

ORGANIZAČNÝ VÝBOR KONFERENCIE

Mgr. Ján Kalajtšidis, PhD.
Mgr. Lukáš Švaňa, PhD.
Mgr. Eva Demjanová
Mgr. Ivana Doričová
Mgr. Martin Pazdera

ORGANIZERS

University of Prešov, Slovakia
Masaryk University Brno, Czech Republic
Charles University, Prague, Czech Republic
University of Rzeszow, Poland
University of Zielona Gora, Poland

INTERNATIONAL SCIENTIFIC & REVIEW COMMITTEE

Prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc.
Dean of the Faculty of Arts, University of Prešov, SLOVAKIA
Prof. PhDr. Viera Bilasová, CSc.
Professor at the University of Prešov, SLOVAKIA
Prof. PhDr. Petr Jemelka, Dr.
Professor at the Masaryk University, Brno, CZECH REPUBLIC
PhDr. Wendy Drozenová, PhD.
Charles University, Prague, CZECH REPUBLIC
Prof. dr. hab. Grzegorz Grzybek
Professor at the University of Rzeszow, POLAND
Prof. dr. hab. Stefan Konstanczak
Professor at the University of Zielona Gora, POLAND

ORGANIZATION COMMITTEE

Mgr. Ján Kalajtšidis, PhD.
Mgr. Lukáš Švaňa, PhD.
Mgr. Eva Demjanová
Mgr. Ivana Doričová
Mgr. Martin Pazdera

OBSAH / CONTENTS

Predslov	
Foreword	
Viera BILASOVÁ & Vasil GLUCHMAN	9
I. ETIKA V ŠKOLE Z POHĽADU MINULOSTI.....	11
Etika a morálka strednej Európy v období raného stredoveku	
Ethics and morality of the Central Europe in the early Middle Ages	
Vasil GLUCHMAN	13
Artikulácia etických postojov v dielach slovenskej renesančnej literatúry	
Articulation of ethical attitudes in works of Slovak Renaissance Literature	
Pavol MARKOVIČ	37
Výchova a vzdelávanie nielen optikou prešovského richtára Jána Webera	
Education and training as seen (not only) by Ján Weber from Prešov	
Erika BRODŇANSKÁ.....	47
Etické a mravné aspekty v tvorbe Hugolína Gavloviča	
Ethical and moral aspects in the works of Hugolín Gavlovič	
Marta GLUCHMANOVÁ.....	57
Identifikácia cieľov mravnej výchovy v diele Valaská škola mravúv	
stodola Hugolína Gavloviča	
Identification of goals of moral education in the work	
of Hugolín Gavlovič	
Katarína KOMENSKÁ.....	73
Baroková školská dráma ako prostriedok zdieľania etických hodnôt	
(na materiáli divadelnej hry Juraja Lániho)	
Ethical dimension of education represented by the Slovak literature	
of the 17 th and 18 th century	
Gabriela MIHALKOVÁ.....	85
II. ETIKA A ETICKÁ VÝCHOVA V SÚČASNOSTI	101
Etika v škole – škola etiky	
Ethics in school – School of ethics	
Viera BILASOVÁ.....	103

Nie je etická výchova v škole zbytočným učebným predmetom? Do we need the ethical education in the school? Zuzana DANIŠKOVÁ	117
Aktuálne problémy etickej výchovy na východnom Slovensku Current problems of ethics on eastern Slovakia Beáta BALOGOVÁ	133
Globálne vzdelávanie a environmentálna výchova – aktuálne problémy a výzvy pre etickú výchovu Global education and environmental education: Current problems and challenges for ethics education Adela LEŠKOVÁ BLAHOVÁ	141
Možnosti environmentálnej výchovy v súčasných podmienkach škôl na Slovensku Options of environmental education in current school conditions in Slovakia Martin PAZDERA.....	155
Medze a limity náboženstva v etickej výchove Constraints and limitations of religion in ethics education Gita GEREMEŠOVÁ.....	169
Etická výchova ako jedna z foriem podpory inkluzívneho vzdelávania na Slovensku Ethics education as one of the means of promotion of inclusive education in Slovakia Júlia KLEMBAROVÁ	179
Triumf trhu v akademickom prostredí The triumph of the market in academia Ján KALAJTZIDIS	193
Etika práce s literárnou vedou a umeleckým textom vo vzdelávacej praxi Ethics of Work with Literary Science and Literary Text in Educational Practice Viera ŽEMBEROVÁ	211
Občianska etika ako sociálna prax solidarity Civil ethics as social practice of solidarity Oresta LOSYK	221
Skúsenosti s výučbou etiky na technickej vysokej škole Experience in Teaching Ethics at the Technical University Daniela NAVRÁTILOVÁ	229

III. ETICKÝ ROZMER VÝCHOVY V POLSKEJ ŠKOLE.....	241
Etyczne aspekty nauczania języka ojczystego a wychowanie patriotyczne młodzieży w Polsce Ethical aspects of teaching Polish language and patriotic education of teenagers in Poland Agnieszka JANAS.....	243
Wartości w pracy nauczyciela – wokół kodeksu etyki nauczycielskiej The values in the teacher's work – around the teacher code of ethics Barbara ŻMUDA.....	255
Kłamstwo jako zdrada etosu wychowawcy i nauczyciela Lie as a betrayal of the ethos of the teacher and educator Paulina WAŻ.....	269
Etyczny wymiar współczesnych form pomocy rodzinie na przykładzie stypendiów, zasiłków i dofinansowań o charakterze socjalnym Ethical dimensions of contemporary forms of family assistance through benefits and grants of a social character Paulina DUBIEL-ZIELIŃSKA	281
Kobieta wobec edukacji – równość w dostępie a historyczne i kulturowe uwarunkowania. Analiza etyczna Women and education – the equality of access in the light of historical and cultural conditions: An ethical analysis Agnieszka BIELAK	293
Etyczny wymiar pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom niepełnosprawnym Ethical dimensions of contemporary forms of family assistance through benefits and grants of a social character Paulina DUBIEL-ZIELIŃSKA	309
Dylematy moralne policjanta między konsekwencjalizmem a personalizmem Moral dilemmas of policeman between consequentialism and personalism Joanna JARCZAK & Zbigniew MAŁODOBRY	327